

METSÄNEUVOSTON KOKOUSMUISTIO 3/2017

Aika: 2.10.2017 klo 10.00–12.00

Paikka: Työtehoseura, Rajamäki (Kiljavantie 6)

Osallistujat:

Jari Leppä, MMM, pj.

Reima Sutinen, TEM

Ari Eini, Suomen metsäkeskus

Juha Hakkarainen, MTK r.y.

Helena Herttuainen, Luonnon-, ympäristö- ja metsätieteilijöiden liitto Loimu ry

Pentti Hyttinen, Metsähallitus

Juha Ruuska, Suomen 4H-liitto

Mikko Jalo, Suomen Partiolaiset - Finlands

Scouter ry

Anne Rautiainen, Suomen Latu ry

Marja Kokkonen, MMM

Liisa Mäkijärvi, Suomen Metsäsäätiö

Juha S. Niemelä, MMM, 2. vpj. (pj klo 11.40-12.05)

Ari Niiranen, YM

Håkan Nystrand, METO - Metsäalan

Asiantuntijat ry

Tauno Partanen, Suomen riistakeskus

Matti Peltola, Koneyrittäjien liitto ry

Anders Portin, Suomen Metsäyhdistys ry

Tapani Sallantaus, Suomen ympäristökeskus

Jouni Väkevä, Metsäteollisuus ry

Mari Walls, Luonnonvarakeskus

Pekka Äänismaa, Lusto

Katja Matveinen, MMM, sihteeri

Metsäneuvoston työvaliokunta:

Matti Mäkelä, MMM

Maarit Loiskekoski, YM

Lea Jylhä, MTK

Asiantuntijat:

Jyrki Haataja, Suomen metsäkeskus

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen kello 10.50.

Asialista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi sillä muutoksella, että Marja Kokkonen esittelee kohdan 4.

2. Metsäneuvoston edellisen kokouksen pöytäkirja (liite 1)

Edellisen kokouksen muistio hyväksyttiin seuraavilla kahdella muutoksella:

- 1) Suomen metsäkeskuksen henkilömäärän vähentyminen on tapahtunut muutaman vuoden aikana, ei vuoden.
- 2) Nuorisokasvatus ja varhaiskasvatus ovat kaksi eri asiaa, toisin sanoen nuorisokasvatus ei ole varhaiskasvatusta parempi termi.

3. Ministeri Leppä ajankohtaiskatsaus

Ministeri Leppä totesi ajankohtaiskatsauksessaan, että metsästä on keskusteltu paljon viime aikoina. Keskustelu on liittynyt moniin asioihin, muun muassa tehtyihin ja suunniteltuihin investointeihin, eurooppalaiseen keskusteluun ja metsäluonnon monimuotoisuuteen. Monimuotoisuustutkijoille järjestettiin elokuussa pyöreän pöydän keskustelu; tätä toimintamallia on tarkoitus jatkaa.

Metsätietolaki on edennyt, joskin selvitettäviä asioita vielä on. Syyskuun alussa järjestettiin kuulemistilaisuus, ja lakiluonnosta on viimeistely sen perusteella. Oikeuskanslerin virasto on esittänyt tarpeen määrittellä lakiin ympäristötiedon käsitteen; pykälää on täsmennetty tältä osin. Hilatiedot avataan, kuten myös muun muassa metsänkäyttöilmoitukset, Kemera-hankkeet ja tiedot uhanalaisista lajeista. Kuviotiedot tulevat saataville. Sen sijaan kantohinta-arvioita ei jatkossa lasketa. Tietosuojan osalta on tärkeää, että laki tulee kieltämään hakemisen henkilötietojen eli nimen ja yhteystietojen perusteella. Tiedon saajia muistutetaan siitä, että yhdistäessään ympäristötietoa henkilötietoon, heille muodostuu henkilörekisteri käyttörajoituksineen. Ministeri totesi, että lähtökohdat ovat nyt selvillä. Pykälää kirjoitetaan niin, että ne täyttävät juridiset vaatimukset ja alan toiveet, ja saadaan aikaan hyvä kompromissi. Lakiesitys on tarkoitus käsitellä EU-ministerivaliokunnassa ja valtioneuvostossa lokakuussa, minkä jälkeen eduskunta pääsee sitä käsittelemään.

Syyskuussa järjestettiin metsä- ja ympäristöalan toimijoiden pyöreän pöydän metsäkeskusteluprosessiin liittyvä retkeily. Luontolahjani satavuotiaalle -kampanja etenee. Tehtyjä päätöksiä ja vireillä olevia kohteita on yhteensä noin 1350 hehtaaria. Osassa maakunnista tavoite on saavutettu, mutta osassa ollaan vasta alkuvaiheessa. Metsähallituksen asiantuntijat ovat kartoittaneet omalta osaltaan valtion vastinalueita. Näitä kohteita Metsähallitus on julkistanut 400 hehtaaria, ja syksyn mittaan tulossa on vielä kaksi julkistusta. Kunnat ovat suojelleet yhteensä 13 kohdetta (680 ha). Tavoitteena on saada joka maakuntaan 100 hehtaaria yksityisiä suojelualueita. Valtio tuplaa yksityisen suojelun pinta-alan. Lisäksi kunnille on asetettu sama 1800 hehtaarin tavoite. Aikaa on vielä kolme kuukautta.

Talousmetsien luonnonhoitoa koskevassa Monimetsä-hankkeessa metsänhoitosuosituksia jalkautetaan osaksi normaalia metsätaloustoimintaa. Hankkeen kehittämiskokeilut on otettu hyvin vastaan kentällä. Käynnissä on kolme kokeilua: luonnonhoitotoimenpiteiden tarkistuslista ja neuvontatyökalu, luonnonhoidon paikkatiedon kehittäminen ja hyödyntäminen sekä laajavaikuttaiset luonnonhoitotoimet. Ensi vuonna kokeilut viedään käytäntöön.

Metsäteollisuus ry:n metsäympäristöohjelmaan liittyvä Lisää lahoppuuta metsiin -toimintaohjelma on käynnissä. Ministeri totesi, että on hyvä, että hanke etenee. Lahoppuasia on keskeinen, ja hallitsi myös tutkijoiden kanssa käytyä keskustelua.

Tulevaa pohjustavia hankkeita on käynnissä useita.

- Metsäkeskuslain ja metsänhoitoyhdistyslain arviointi on meneillään ja valmistuu lokakuun loppuun mennessä.
- Uutta kannustejärjestelmää valmistellaan; siitä on oma esityksensä asiakohdassa neljä.
- Resurssitehokasta metsänhoitoa koskeva hanke on alkanut ja sitä varten on perustettu sparrausryhmä. Tavoitteena on miettiä nopealla aikataululla toteutettavia toimenpiteitä, joilla metsien kasvua saataisiin lisättyä ja metsänhoidon laatua parannettua. Työ on lähtenyt hyvin käyntiin, ja sitä on tarkoitus käsitellä tarkemmin metsäneuvostossa myöhemmin.
- Kuolinpesien elinkaaren lyhentämistä koskeva seminaari pidettiin syyskuussa. Seminaarissa käsiteltiin muun muassa toimenpide-ehtotuksia kuolinpesien päätöksenteon sujuvoittamiseksi, selvennyslainhuudon säätämistä pakolliseksi, jotta kuolinpesien osakkaista olisi nykyistä paremmat tiedot, sekä mahdollisia muutoksia verotukseen. Asia on tärkeä. Tänä vuonna pitäisi saada esitykset, joita viedään eteenpäin, jotta asia etenisi hallituksen esitykseksi asti.

Ensimmäinen LULUCF-päätös oli myönteinen. Sen perusteella on helpompi lähteä seuraavaan erään. Uutisoinnissa ja mielipidekirjoituksissa on ollut virheitä. Tavoitteena on oikoa niitä ja tuoda keskusteluun uusinta tietoa. Hiilinielujä ei ole tarkoitus puolittaa. On päivänsevä, että metsätalouden pitää olla kestävä. Ministeri Tiilikainen on tehnyt valtavan työn valtioneuvoston piirissä. Ministeri Leppä kiitti kaikkia, jotka ovat olleet tekemässä tätä työtä. Se on tuottanut hyvän välituloksen, ja lähtökohdat ovat nyt paremmat kuin jos parlamentti olisi äänestänyt toisin. Työ kuitenkin jatkuu vielä.

Biomassan kestävyyskriteerit ovat vähän samanlainen ponnistus kuin LULUCF. Ministeri esitti huolestuneisuutensa teollisuuden keskinäisestä kinastelusta, joka vahingoittaa toimintaa. Yksimielisyys pitää löytää. Kun erimieliset viestit menevät Eurooppaan, asiassa on vaikeampi saavuttaa yhteinen tavoite. Jos tässäkin asiassa halutaan menestyä, pitää olla yksi yhtenäinen viesti.

Metsäalalla on hyvä meininki, mihin voidaan olla tyytyväisiä. Metsäala on näyttänyt tietä talouskasvulle. Investoinnit ovat vaikuttaneet myönteisesti myös muiden alojen päätöksentekoon. Kasvu näyttäisi olevan pidempiaikaista, ei vain hetkellistä. Myös hallituksessa pyritään kannustamaan tähän. Budjettiriihessäkin tehtiin päätöksiä, jotka vievät samaan suuntaan. Myös METSO-rahoja saatiin lisää budjettiriihessä, mikä vie eteenpäin kestävyysajattelua.

Keskustelussa kiitettiin ministeriä hyvästä katsauksesta. Tuotiin esille, että jos kansainvälisissä harjoituksissa liittyen ilmasto- ja uusiutuvan energian kestävyyspolitiikkaan epäonnistuttaisiin, kansallinen metsäpolitiikka menisi pitkälti uusiksi. Joku muu määrittäisi hakkuutason, mitä raaka-ainetta tuotteisiin voisi käyttää jne. Tässä mennään metsäpolitiikan ytimeen. EU:n metsästrategiassa on määriteltä, miten EU:n metsiä koskevissa asioissa pitäisi toimia. Sitä pitäisi pystyä vahvistamaan.

Ministeri Leppä totesi, että metsät liittyvät moneen asiaan, esimerkiksi turvemaa-asia tulee vaikuttamaan myös maatalouteen. On hyvä, että Luke on vahvistanut turvemaiden maatalouskäytön tutkimusta. Tuloksia odotetaan.

Merkittiin ajankohtaiskatsaus tiedoksi.

4. Metsätalouden uusi kannustejärjestelmä, Marja Kokkonen, MMM

Marja Kokkonen esitteli metsätalouden uutta kannustejärjestelmää (liite 2). Uusi kannustejärjestelmä on yksi niistä asioista, jotka metsäneuvosto päätti keväällä tämän vuoden prioriteeteiksi.

Keskustelussa tuotiin esille, että tiet ja suometsien hoito ovat muodostuneet ongelmaksi. Pieniä yhteishankkeita tehdään, mutta suuria ei juuri ole. Taustalla on suunnittelu- ja valmistelutyön iso työmäärä ja siihen liittyvä riski. Riskinä on, että hanketta ei joko tule ollenkaan tai että se menee jollekulle muulle kuin suunnittelijalle toteutukseen. Ehdotettiin, että suunnittelutuen korottamista harkittaisiin vielä nykyisen Kemera-kauden aikana. Todettiin, että muutos aiheuttaisi nofiointitarpeen.

Kysyttiin, onko olennaista kuitenkin osakaskunnan kasaan juokseminen, ei niinkään suunnittelu. Tuotiin esille, että salaojituksissa maanomistaja kasaa osakaskunnan, mutta siitä eteenpäin se on kilpailutettua toimintaa. Tuotiin esille, että hankkeiden kokoon juokseminen kestää muutamasta kuukaudesta puoleen vuoteen. Mikäli kokoonjuoksija ei saa siihen tukea, pitäisi poistaa riski, että hanke menisi kilpailutuksessa jollekulle muulle.

Ehdotettiin, että kehitettäisiin joku tapa ("Metsä-Tinder"), jolla voisi hakea potentiaalisia maanomistajia mukaan. Kun naapurin metsässä tehdään toimenpiteitä, voisi samalla teettää metsätöitä omassa metsässä, jos tieto kulkisi. Nyt voi käydä niin, että vuorovaikutusta naapureiden välillä ei ole, kun asutaan eri puolilla maata.

Tuotiin esille, että Suomen metsäkeskuksen rooliin ei kuulu yhteishankkeiden suunnittelu eikä kasaaminen. Metsäkeskuksen uudistamisen yhteydessä selvitettiin, voiko hankkeiden kokoon juokseminen olla Metsäkeskuksen tehtävä. Toimijat halusivat silloin pitää hankkeiden kasaamisen asiakashankintana. Metsäkeskus voi sen sijaan tehdä kaupallisten toimijoiden työn mahdollisimman helpoksi keräämällä ja jakamalla tietoa kunnioittaen rekisteri- ja tietosuojalakeja. Metsään.fi -portaaliin on tulossa chattipalvelu. Myös metsätietolain uudistaminen edistää metsänomistajien välistä kommunikointia. Metsävaratiedon avaamisella haetaan sitä, että toimijat alkaisivat tuottaa palveluita avattavan tiedon päälle.

Tuotiin esille, että teiden ja ojien lisäksi luonnonhoitohankkeiden kokoamisessa on sama ongelma. Lisäksi tuotiin esille, että tie- ja ojaosaajat ovat häviämässä. Jos osaaminen häviää, uusien osaajien saaminen vie aikaa useita vuosia. Asia pitää opetella käytännössä; sitä ei voi oppia yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa.

Ministeri totesi, että keinot yhteishankkeiden edistämisen osalta jäävät pohdintaan. Valmistelu jatkuu. Hyviä ideoita voi esittää. Tärkeää on saada yksinkertainen, hyvä ja toimiva sekä resurssitehokas kannustejärjestelmä. Merkittiin tilannekatsaus tiedoksi.

5. Alueellisten metsäohjelmien tilannekatsaus, Jyrki Haataja, SMK

Jyrki Haataja esitteli alueellisten metsäohjelmien tilannekatsauksen (liite 3).

Kysyttiin, miten työskentely maakunnallisissa metsäneuvostoissa sujuu; mikä on motivaatio ja millainen henki niissä on? Vastattiin, että päällä on hyvä tohina. Toimintamallit ovat kehittyneet niin, että on syntynyt toimeenpanoryhmiä metsäneuvostosta riippuen vähän eri teemoissa. Metsäneuvostojen jäsenmäärä on rajattu 15:een lailla, mutta halukkuutta olisi sitä enemmän. Todettiin, että yhteistyö toimii hyvin ja siihen ollaan tyytyväisiä.

Kysyttiin, miten ympäristöjärjestöt ovat alueellisissa metsäneuvostoissa edustettuina. Vastattiin, että eroja on alueiden välillä. Osassa ympäristöjärjestöt ovat mukana, osassa ne eivät edes halunneet mukaan, ja joillain alueilla ovat jättäytyneet pois.

Tuotiin esille, että metsäsektori on kolmen suurimman elinkeinosektorin joukossa joka maakunnassa. Siten tiivis yhteistyö maakuntien ja aluehallinnon kanssa on muutosvaiheessa tärkeää. Vastattiin, että alueelliset metsäneuvostot ovat tärkeä kosketuspinta maakuntiin. Niissä on liki 200 jäsentä. Viestin pitää kulkea molempiin suuntiin. Uusien maakuntien rakentamisessa ei ole kyse vain siitä, että Metsäkeskus rakentaa niihin toimivat suhteet, vaan koko metsäalan toimivista suhteista.

Kysyttiin, onko Metsäkeskus tehnyt näkyväksi alueellisten metsäohjelmien toimintatapaa Euroopassa. Vastattiin, että kansainvälinen toiminta on hoitunut pitkälti MMM:n kautta. Todettiin, että asia on kuitenkin nostettu esille Metsäkeskuksen uudessa strategiassa. Metsäkeskus on ollut yhteydessä sisäorganisaatioihin. Ensi vuonna on tarkoitus järjestää työseminaari, jossa katsotaan, mitä voidaan tehdä yhdessä.

6. Metsähallituksen strategia, Pentti Hyttinen, Metsähallitus

Pentti Hyttinen esitteli Metsähallituksen strategiaa (liite 4).

Keskustelua ei ollut. Esitys merkittiin tiedoksi.

7. Metsästrategian itsearviointi, Marja Kokkonen, MMM

Marja Kokkonen esitteli metsästrategian itsearviointia (liitteet 5 ja 5b).

Keskustelussa tuotiin esille, että nykyisessä metsästrategiassa isoin ero aiempiin verrattuna on vahva priorisointi. Hankejoukko on suhteellisen rajallinen, mikä tekee metsästrategiasta jäntevämmän ja järkevämmän työkalun kuin aiemmat kansalliset metsäohjelmat.

Tuotiin esille, että metsäalan tutkimusstrategiaa koskevat havainnot ovat mielenkiintoisia. Esitettiin, että ehkä sitä ei vain tunneta, vaikka asia sinällään on tärkeä. Toisaalta vastaajia oli vain 31, mikä on voinut vaikuttaa tuloksiin. Todettiin, että metsään liittyvästä tutkimuksesta käydään keskustelua monissa paikoissa, kuten pyöreän pöydän keskustelu ja uudet rahoitusinstrumentit (Akademia, TEAS). Millä foorumeilla tutkimustarpeita käsitellään ja miten se liittyy strategiatyöhön? Kuinka pirstaloitua keskustelu on? Miten hoidetaan laaja osallistuminen? Lisäksi kansainvälisillä platformeilla mukana oleminen on iso haaste. Sitä kautta saadaan kuitenkin vahvaa pohjaa myös kansalliseen työhön. Todettiin, että tutkimuksen äärelle pitää pysähtyä ensi vuonna, jotta saadaan selville kokonaiskuva ja eri palikoiden toimivuus.

Ministeri totesi, että viestinnän tärkeyttä ei voi korostaa liikaa. Metsäneuvosto on ollut hyväksymässä metsästrategian yksimielisesti, mutta viestintä ei ole yhdensuuntaista.

Merkittiin esitys ja keskustelu tiedoksi.

8. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

9. Seuraavat kokoukset

- 19.12. klo 14–16 (kahvia tarjolla klo 13.30), Säätytalo, sali 23

10. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen kello 12.30. Hän kiitti keskustelusta ja alustuksista.